

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknek egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

A mi sajtónkért.

Írta: Dr. Prohászka Ottokár.

A világháborút is kétfelé vivják; vivják a csatateréken, hol milliók pusztulnak, de vivják a szellemi világban is — még pedig annak legalaposabb és legmegbízhatóbb részében, a napisajtóban. Ez a papíron folyó s tollal hadakozó háború sokak előtt tán ártatlannak tűnik fel, voltaképpen pedig jelentőségre s kihatásra nézve ez a fontosabb. Fontosabb azért, mert elsősorban ez uszít embert ember ellen, ez állítja egymással szembe az ütköző érdekeket, ez „szítja” a szenvedélyeket, ez lobbantja fel a nemzeti gyűlölködés és irigykedés lángját s úgy fordítja el a nézeteket, hogy a közleledést és megértést lehetetlenné teszi. Tudják ezt a hadakozó hatalmak közül azok, kiknek hazudozására s megtévesztésre szükségük van s ezért ezek le is foglalták a sajtót és rengeteg pénzt költöttek el annak a megvásárlására.

Sok szóbeszéd helyett világítsa meg e fölfogást P. Klotz Péter bencés, akinek — mint a lapok hozták, — három évi hányódás-vetődés után sikerült végre hazájába, Innsbruckba jutnia. Ez a páter a háboru kitörésekor Ausztráliában volt, ott mint osztrák állampolgárt internálták, onnan meg-

szökött s bejárta azalatt Észak- és Dél-amerikát. Az új-ágok olvasmányai elérítették és szinte beteggé tették; ezekről írja: „Világutazásom alatt ismét meggyőződtem arról, hogy a sajtó a legnagyobb világhatalom. Az angolok megvesztegették és megvették egész Amerika számottevő újságait, — hogy az olaszokkal is ezt tették, arról mi tudunk, — csakis az angol nyereségvágyból és egyoldalúságból magyarázható, — folytatja a páter, — hogy mily sületlen és hihetetlen hírekkel árasztották el a lapok a közönséget, melyekben a legképtelenebb és legalávalóbb rágalmakkal illették Ausztriát és Magyarországot és Németországot. Nálunk így hazudni és lódtítani lehetetlen. Ahhoz latin kultúra kell. Azt gondoltam, hogy ha háromnegyed részét tartom hazugságnak mindannak, amit olvasok, hogy akkor ugy körülbelül az igazság mesgyéjén járok. Azonban csalódtam, a fennmaradt egynegyed rész is annyi alávalóságot és másrészt oly elszomorító kegyetlenséget és durvaságot fogott ránk, hogy szinte zavarba jöttem honfitársaim és honfitársaim emberséges lelkülete iránt és azt kellett volna gondolnom, hogy a háboru kivetkőztette őket összes emberséges érzéseikből.”

A világsajtónak e szerepe és kihatása kettőt jelent nekünk. Jelenti először, azt,

hogy a nyilvánosság e hatalmas organuma mily kezekbe jutott és mily lelkiismeretlenül kezelik, jelenti másodsor azt, hogy mily kötelességeink vannak nekünk a sajtóval szemben. Nekünk, kik az igazságban hiszünk, azt kincsenek nézzük és akik a katolikus tannak és erkölcsnek térfogását szolgálni kötelességünknek ismerjük és e kötelességet mindenáron teljesíteni is akarjuk.

Mindig voltak, kik a sötétséget világosságnak és a rosszat jónak mondták. Ezen nem is kell csodálkoznunk, hiszen 2500 év előtt is már erről panaszkodik Izaiás próféta. De hogy ilyen lelkiismeretlenül lehessen hazudni és ferdeni, ahhoz annak a bizonyos lelkiületnek teljes kifejlésére volt szükség, melyről a Bölcsesség könyve emlékezik meg, amikor így ír: „a hazugság szemfényvesztése meghomályosítja a jókat és a kívánság állhatatossága elfordítja a gonoszszág nélküli elmét is.”

Ez a hatalom harcol az igazság, a hit, a kultúra és a békesség ellen! Sokszor mondtuk, hogy érdekek sugalmazzák, melyek pengő pénzben váltódnak ki; de a mai világháboruban már nem szükség azt mondani nekünk s hallani nektek, hanem saját szemekkel láthatjátok és rengeteg veszteségek és fájdalmatok árán megtapasztalhatjátok, hogy nemcsak az egyháznak s

A próféta hív.

Írta: László Zoltán.

VII.

Föltámadt a Kali-Wáli.

A szent háboru hallatára felkerekedtek az albán sziklák és őserdők sasfiai, a skipetárok, hogy fegyverrel védjék meg szabadságukat. Maljisszárók, arnauták, holtik, kasztrárik és a Ghégák s Toszák többi szabad törzsei. Muzulmánok, katolikusok és orthodoxok.

Aki az albán törzsek bármelyikét támadja, az egyaránt ellensége a skipetárok szabad nemzetének; a valláskülömbőség szerepet nem játszik. Besszát fogadtak, szent békét és a verboszu szünetelését fogadták meg a törzsfőnökök, hogy együttes erővel támadjanak az ősi ellenségekre.

Esszád Toptáni basának sikerült néhány elégedetlen martalócot maga köré gyűjteni, de azok nem képviselik a skipetárokat.

Albánia is kivette részét a világháborúból és Szerbia haldoklását is az albánok siettették. Boszut kellett állniok azért a sok lelketlenségért és kegyetlenségért, mit a török-balkáni háboru alatt szenvedtek a szerbekről és szövetségeseikről. És hogy komolyan felelték meg feladatuknak, mutatja az a tény, hogy Esszád basának menekülnie kellett Olaszországba, mert a saját faja kényszerítette arra. A nagyszultán irádával fosztotta meg az árulót basai méltóságától és a sztambuli haditörvényszék in contumaciám halálra ítélte. Még az olasz-montenegrói érzelmi maljisszár fejedelem, a szkutari-i várur: Prek Bib Doda herceg is belátta eddigi politikája helytelenségét és hátat fordított Angliának és szövetségeseinek.

Leikes franjevácok (sz. Ferenc-rendű barátok)

és bátor hodzsák bejárták Albániát, a járhatatlan Maljisszától le a Vojusáig. Felrázták a fáradt népet, lelkesedést öntöttek beléjük és fegyverbe szóltítottak mindenkit a szent szabadság ügyéért.

Az albán szabad csapatok között láttam én beduint, szudáni néget, felláht és abessziniakat. Hogy kerültek a skipetárok közé most, amidőn ellenséges flották uralkák a tengereket és amidőn állítólag teljesen elzárták a központi hatalmakat a külvilágtól, igazán nem értem, csak a tényt konstataihatom. Olyan érdekes kérdés ez, amelyre csak a háboru után lehet majd a feleletet megadni. Ezek az albán szabad csapatok sok helyütt tettek tanubizonyosságot halált megvető bátorságukról és az entente-csapatok nem egy helyen véres fejjel voltak kénytelenek visszavonulni, főlényes fegyverek dacára. Hiába, a bátorságot, kitartást és lelkesedést nem lehet a fegyverek kaliberével kiegyenlíteni.

Skipetár tisztekkel sokat voltam együtt. Még a Wied herceg testőrségéből maradtak meg, sajnos többen közülük az utolsó déli előnyomulásnál hősi halált haltak. Bámújtós fegyelmet tartottak ezek közt a felvadak között és a sikerek elsősorban is a tiszteknek javára irandók.

Ha esténként a tábóri tüzek közé gyűltek a skipetárok, odalopóztam melléjük és hallgattam mélabús harci dalaikat, érdekes elbeszéléseiket és ábrándozásukat egy hatalmas, jövődő, szabad Albániáról. Ezekben a hegyi nomádokban még lángolt a fanatikus hazaszeretet, a faji összetartás és egymás megbecsülésének tudata még lüktetett szíveikben, a bátorság és büszkeség ott szikrázott mindegyik sötét szempárban.

Egyik este sötét, borongós idő volt, ép annak a csoportnak a közelébe kúsztam, ahol egy beduin magyarázatott arnautá hitorsosainak a dzsihádról.

— Tudjátok moszlim testvéreim, — beszélt, — elérkezett a nagy idő. Az egész világon elterjedt Allah üdvözítő hite s a gyaurok megirigyelték az islam hatalmát. Fájt nekik, hogy a Dzsermanisztáni és magyarli gyaurok is velünk tartanak s azért az inglisz és frenkisztni, no meg a talián gyaurok háborút izentek a nagyszultán ő felségének és Dzsermanisztánnak. Mert a dzsermanli és magyarli császárok a szultán barátjai és most együtt küzdenek velünk Inglisztn ellen. De a mi hatalmunk nagy. Allah kegyelme és a próféta áldása velünk van; az aszkárik a tenger vize alatt hajóznak és fent a levegőben röpülnek, mint elbűdös (a sas).

— Masallah! Masallah! — hangzott körülötte, mert a derék albánok akkortájt még nem láttak tengeralattjáró hajót és repülő gépeket.

— Magam is olyan víz alá süllyedő hajóval jöttem Bengháziból Sztambulba. Allah csodákat tesz azzal, akit szeret és aki fél őt. Az ő áldása kíséri a mi barátainkat, a dzsermanlikat és magyarlikat. Enver basa ilyen hajókon küldött a szent sznuuszak seikjének puskát, ágyút, örökké lövöldöző halálmásinát, amelyet tölteni sem kell (gép-fegyver). Az inglisz (angol) elnyomta El Muszr (Egyptom) népet, de azok most szintén fegyvert ragadtak a gyaurok ellen, — és nemsokára szabadok lesznek Allah népei.

— De az ingliszek, frenkik és rúmik (rómaiak, olaszok) hatalma is nagy, — jegyezte meg egy kishitű harcos.

— Allah akbar! De a bátorságuk kicsi, Allah átka kíséri őket és így el fognak pusztulni. Láttam őket menekülni és pusztulni a szaharban (sivatag, Szahara), sakálók és dögkeselyűk lakmároztak körülöttük hulláikból. Gyávák, amint egy arab rohamot észrevesznek, eldobják fegyvereiket és elszaladnak.

a kulturának, hanem az övét szerető minden egyes otthonnak a legfontosabb érdeke a jó, a megvesztegethetetlen, a hozzáférhetetlen sajtó.

Vonjuk le a keserves, de szükséges tanúságot e rettenetes idők tapasztalataiból és saját szenvedéseinkből s higgyük el, hogy nem védelmezhetjük meg a katolikus hitet és egyházat, de még hazánkat és kultúránkat sem, ha nincs arra való jó sajtónk és hozzuk meg ennek a következtében azokat az áldozatokat, melyek azt megteremtették, folyton fejlesszék s az igazság védelmére és saját szenvedéseink csökkentésére alkalmassá tegyék.

*

E megszívlelésre való szavakat a sajtóvasárnapok alkalmából írta a sz.-fehérvári püspök ur. A mi kötelességünk most már, hogy az ő felszólításának eleget tegyünk. Egyházmegyéinkben ma van a sajtóvasárnap, az évnek azaz egyetlen napja, amikor a templomi szószékekről arra buzdítják a híveket, hogy adakozzanak a katolikus sajtó felvirágoztatásáért versenyképessé tételéért immár egy évtized óta eredményesen munkálkodó Katolikus Sajtóegyesület javára.

HIVATALOS RESZ.

Ideiglenes administrator. A halimbai plébánia lelki és anyagi ügyeinek ideiglenes vezetésével Stagl Ernő ottani káplán bízott meg.

Pályázat. Zákányi (Somogyv.) róm. kath. iskolaszék 2 helyettes tanítói (tanítónői) állásra pályázatot hirdet. Fizetése havi 80 kor. és lakás. Okt. óvónők, tk. növendékek, nyug. tanítók pályázhatnak. *Határidő okt. 1.* Vasut-, posta-, távirda-állomás Zákány. Kérvények a plébánia-hivatalhoz küldendők.

Pályázat. Osztopán (Somogyv.) róm. kath. iskolaszéke osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Illetménye: törvényes fizetés, egyszobás butorozott lakás, lakáspótlék és kertilletmény. Kötelessége az iskolaszék által meghatározott osztályok és az ismétlők tanítása, a kántoriakban segédkezni, a gyermekeket templomba és körmenetek alkalmával vezetni, reájuk felügyelni és a veszprémi „Gondviseles” segélyegyletnek tagjává lenni. Nők is pályázhatnak. Pályázati határidő október 8., amely

napon a választás is megejtetik. Kérvények plébánia-hivatal Osztopán küldendők.

Pályázat. Órtolosi (Somogyv.) róm. kath. iskolaszék helyettes tanító (tanítónői) állásra pályázatot hirdet. Fizetése havi 80 kor. és lakás. *Határidő okt. 1.* Kérvények az iskolaszékhez küldendők. U. p. és vasut Zákány.

Pályázat. A somogygyeszi róm. kath. iskolaszék helyettes tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazása 800 korona. Kötelességei díjlevel szerint. Pályázati határidő október 7. Nők is pályázhatnak.

Pályázat. Zimányi róm. kath. iskolaszék tanítónői állásra október 10-ig pályázatot hirdet. Fizetése tanévre havi 100 korona és lakás. Kérvények a *taszári* (Somogyv.) plébánia-hivatalhoz küldendők.

Pályázat. Taszári (Somogyv.) róm. kath. iskolaszék helyettes kántortanítói — nők is pályázhatnak — állásra okt. 10-ig pályázatot hirdet. Fizetése tanévre havi 100 kor. Kántori teendők végzéséért megfelelő stóla. Kérvények a plébánia-hivatalhoz küldendők.

Pályázat. Bukonszentkirályi fiókegyház róm. kath. kántortanítói állása betöltendő. Javadalma: 3 1/2 kat. hold föld, jelenlegi hasznosbéré 175 kor., munkaváltás 56 kor., párbérből 7 mázsa rozs és 91 kor., alapokból 67 kor., 16 méter túzifa beszállítva, temetőszéna, 752 kor. államsegély, jó lakás. Mindennapi tanköteles 60. Kötelességek díjlevelileg. Csendes, nyugalmas hely, idősebbek, kisse rokkantak is pályázhatnak. Választás október 17-én délelőtt 9 órakor, személyes megjelenéssel. Vasutállomás Veszprémmvársány, kívánatra kocsit küldetik választásra. — Iratok plébánia Csesznek (Veszprém megye) u. p. Magyarszentkirály kéretnek.

A plébánosi javadalmazás a sz. kir. városokban. A m. kir. vallás- és közokt. miniszter — az „Alkotmány”-nak ezévi 265. számában hozott értesítése szerint — 82882—I. sz. alatt kelt rendeletével nagy elvi jelentőségű döntést intézett Z. vármegye közigazgatási bizottságához, mely szerint a sz. kir. városoknak a királyi adományozás révén nyert patronatusban gyökerező közjogi elháríthatatlan kötelességük, hogy a r. kath. plébános az idők változó igényeinek, a helyi viszonyoknak és rangjának megfelelően, a híveknek, — mint ilyeneknek — igénybevétele nélkül és a különböző hitfelekezetek és kulturintézmények segélyezésétől teljesen függetlenül, kizárólag a városi közvagyonból javadalmazza. Következésképp a sz. kir. várost a kath. egyháznak aránylagos segélyezése nem menti fel azon kötelezettségtől, hogy mint kegyuraság a r. kath. plébános illő és kellő javadal-

mazásáról a városi közvagyon, illetve jövedelmek terhére külön gondoskodjék, sem pedig a patronált egyház lelkészének illeténi városi köteles javadalmazása nem jogosítja fel az illető várost arra, hogy az összes hitfelekezeteknek esetleg nyújtott aránylagos segélyt a kath. egyháza nézve apassza, avagy attól megvonja; sem végül a többi egyházak, illetve felekezetek nem támaszthatnak jogos igényt arra, hogy a kath. plébános kegyuri intézményeinek időnként szükségessé váló feljavításához mérten az ő városi segélyük is felemeltessék. Ellenben a város részéről bármely hitfelekezethez adott vagy adandó segély arányában a kath. egyház mindenkor jogosan követelheti a várostól a hasonló segélyezést, anélkül, hogy emiatt a kath. plébánostól a kegyuri ellátmánynak esetleg szükséges felemelést meg lehetne tagadni, vagy a plébános kegyuri járandóságai ezen a címen leszállíthatók, avagy a kath. egyházközség híveire átháríthatók volna.

A körjegyzők.

Irta: Weidner Diesel Ernő alezredes.

Az állami közigazgatási piramis úgy van felelőre, hogy a szakminiszternel kezdődik, a vármegyei alispánoknál szélesedik, a főszolgabíráknál jobban kiterjeszkedik és végül a körjegyzőknél alapszik.

A körjegyzők által van a közigazgatás a föld népével összeköttetésben és szoros kapcsolatban; itt jelennek a hajszaívkony finom gyökerek, melyeken át a nép életnedve szép lassan felszivarog a legnagyobb fórumig, a miniszteri székig. Ott az óriási közigazgatási hálózat göcnpontja, melyet a miniszter egy gombnyomással működésbe hoz. A miniszter parancsol, rendelkezik, illetőleg rendeleteket bocsát ki; az alispánok ezeket részletes intézkedésekkel ellátva a főszolgabíráknak adják le, míg ezek viszont a helyi viszonyoknak megfelelő magyarázatokkal ellátva és kibővítvé járásuk körjegyzőinek küldik meg; ez a rendeletek végállomása, itt következik azoknak végrehajtása és foganatosítása. Ezzel összekötött nagy munka a körjegyzők hatáskörébe tartozik, kik a kiadott rendeletek áttanulmányozása után, azokat, mint a betegnek az ügyes orvos a keserű gyógyszert, kis adagokban, kávéskanálanként adják be, hozzá tudomására kivonatolva, de azért részletesen a nép nyelvén, megérthető módon a föld gyermekének, a magyar parasztnak.

Telivér paripáink patái tiporják össze rabló testüket. A hodzsák megáldották fegyvereinket és Allah kegyelme elküldte a régi szabadságharcok nagy szellemét közibénk. Éneke idején láttam, amint ott harcol egymaga és öldösi a gyaurokot.

Most már magam is kíváncsi lettem, ugyan ki lehet az a látható, harcoló szellem. Az arab fantázia szülőtte lesz, valami legendás dzsin, akit valaki megáldott, elmondta másnap pajtásainak s aztán élő alakká nőtt. Háborus időkben meg-elevenednek a nép-fantázia csodás alakjai, testet öltenek s így léteznek a csodákat. Az angol flotta nem megy a nyílt tengerre, mert tengerészek látták a bolygó hollandit, s tényleg: egyik katasztrófa a másik után éri Anglia búzské hajóhadát. A franciáknál feltűnt egyik verduni pokoli éjjelen a fekete vértés s íme: Franciaország lassan elvérzik. A fekete vértés ott kísért még Joffe sárában is. El búzds megjelent s diadal kíséri a török fegyvereket s Enver basa ménéje már ivott a Dnyeszter vizéből. Attila hadai ejelente ott nyargálnak végig a tejuton a Göncöl-székere felé s magyar fegyverek dicsőségéről regél a világ. A németeknek egy éjjel megjelent Wotan, a german Hadur s íme: a németeket mindenütt a hadiszerezse kíséri. Elfogott szerb parasztok mesélték nekem, hogy a kragujeváci ütközet előtt a tábori őrsők látták a százéves remetét, az öreg Mitrovánt, amint botjára támaszkodva jött le a hegyekből és aztán délnékel ült. Szerbiát elérte végzete, Mitrován átka fogott rajtuk. Néphit és babona s mégis egész nemzetek katasztrófája vagy dicsősége fűződik e legendákhoz, mert benne élnek a nép lelkében. De az arab szellemről eddig nem hallottam soha semmit. Erősen figyeltem.

— Igen, a mi szellemünk, — folytató a beduin, — ott harcol velünk, ahol az izlám bajban van.

— Még nem láttam, hogy és mint néz ki? — kíváncsiskodott egy babonás hotti.

— Vörvörös inge s pantallója van. Bozontos feje, nagy haja, vörös karagöz-sapka a fején. Szemei tűzest villámliknak, hangja olyan, mint el rád (az oroszlan) döngés. Kezében két véres kard. Golyó nem fogja, kard nem éri. Ahol megjelenik, hull az ellenség.

— Talán Azrael, a halál angyala? — kérdik a skipetárok.

— Azt nem tudom. Azt beszélte egy szent marabu (remete), hogy ötven év előtt látták utójára, akkor a rümk földjén harcolt.

— Nem tudod a nevét?

— Mondták, de elfelejtettem. Allah adta neki a szent nevet, de bizony most megmondani nem tudnám.

— Talán maga Dzsábril arkangyal, a parádicsom őre?

— Nem az! Azt mondták a kairuáni dervisek, hogy csak akkor támad föl mindig, ha dzsihád van, ha a nagyszultán a próféta szent zászlájának védelmére hívja népeit. Hadd gondolkozzam, talán eszembe jut a szellem neve!...

Elcöndösedtek. E percben gép kattozást hallottam, valami olasz repülő kóválygott a tábor felett s a következő pillanatban óriási robbanás a fejünk felett s a Caproni-gép lángban állott. Zuhant lefelé. Ezt a látványt soh'se felejttem el.

Óriási zúrvávar keletkezett. Látma, kiabálás, ordítás. Az albánok nem értették meg, csak a beduin maradt nyugodt. Hirtelen eszébe jutott a szellem neve és hangosan kiáltá:

— Moszlimék, föltámadt, itt van a szellemünk: a Kali-Wáli! Ő égette el a dzsehenna tüzével az ellenség légimasináját!...

A két holttest, amely a géppel lezuhant, meg volt már szeszenedve; két bátor olasz tiszt kötelessége teljesítése közben halt hősi halált. Bajtársakat megillető tisztelettel temették el az olasz kormány kapzsiságának két áldozatát.

A Kali-Wáli megjelenése erőt és fanatizmust öntött az albánokba s másnap egy szerb divíziót pozdorjájára törtek a hős sasfiak.

De hát ki is az a Kali Wáli?

Egy hétig törtém a fejemet, míg nyelvészeti etimológizálással s a borzas fej és vörös ingről megismertem. Kali-Wáli nem jelenthetett mást, mint Garibaldit, akiből pár hodzsa elbeszélése és az arab fantázia moszlim háborus-szellemet csinált.

Nem is világosítottam fel a moszlimeket, hadd vezesse őket a Kali-Wáli tovább is diadalról-diadaira!

XV. Benedek, a béke-pápa.

A Szent István-Társulat kiadásában most jelent meg egy egyszerű kis füzetke, mely még a mostani világegyháztörténet középpontja a legnagyobb mértékben méltó a közfigyelemre. Szerzője Luttor Ferenc dr., ki XV. Benedek pápa életét s a béke érdekében kifejtett működését írja le meleg és közvetlen sorokban. Dr. Luttor, aki jelen volt 1914. május 28-án azon a konzisztóriumon, melyen X. Pius pápa átadta Della Chiesa Jakab bolognai érseknek a bibornoki kalapot, tanuja volt annak a történelmi nevezetességű eseménynek, midőn X. Pius keblére ölelte és testvéri csókkal üdvözölte azt a férfit, akit a Gondviseles Krisztus földi helytartójává és X. Pius utódává választott ki.

A körjegyzőhöz való megérkezés időpontjára, amint látjuk és tapasztalhatjuk, mindenki a minisztertől lefelé csak parancsol. A vonat is pályatestén csak fut előre-előre, amíg egyszer mégis visszára kell neki fordulnia, a végtelenségig nem folytathatja útját. Így van ez a felsőbb rendeletekkel is. Nem csak parancsolni, rendeleteket kiadni stb. szükséges, hanem fontos személy az is, ki ezen leadott parancsokat és rendeleteket végre is hajtja. Ezen közeg pedig a becsületes, munkás körjegyző. Neki kell a sok elrendelt kimutatást megszerkeszteni, az adókat behajtani, a népfelkelőket összeírni, az utalási és igazolványi piros lapokat elkészíteni és a népfelkelő bemutatkozó szemlékre elővezetni; neki kell a katonai nyilvántartást végezni, a hadisegélyt, lisztet és egyéb esetleg beszerzett és szükséges élelmiszert igazságosan szétosztani, a gabonát rekvirálni, a szükséges felmentéseket kieszakóztatni, a hadimunkásokat, lovakat, kocsikat kirendelni, a föld megmunkálását, az aratást, cséplést elrendelni és még sok-sok mást, melynek felsorolása végnélküli lehetne. Mennyi mindent kell neki elrendelni, kieszakóztatni, intézkedni, írni, meg megint írni, mire azután a felsőbb rendeletekre a pontos és helyes jelentést megszerkesztheti. A miniszter a főszolgabíróig az elrendelő, míg a körjegyző egyedül a nehéz munkát végző végrehajtó közigazgatási szerv.

Míg a minisztertől a főszolgabíróig fix hivatalos irodai órák lehetnek megállapítva, addig ilyen a körjegyzőnél nem létezik és nem is lehetséges, mert az óriási munkaanyagot pl. délelőtti 8—2-ig lehetetlen feldolgozni, de meg munkájának sajátossága is kizárja az ily időkorlátozást és fix beosztást. Hisz sokszor egy-egy rendelet végrehajtására oly rövid terminus van kiszabva, hogy nemcsak délelőtt és délután kell dolgoznia, hanem még a pihenés idejét is fel kell áldoznia és éjnek idején is ott görnyed íróasztalánál munkája felett. Míg a legtöbb közigazgatási hivatalnál a vasárnapi munkaszünet jölesd áldásait, a pihenőt élvezik, addig a körjegyzőnél ép a vasárnap a legnehezebb nap, mert a falusi nép egész héten át munkálkodva tölti idejét és kizárólag vasárnap mehet jegyzőjéhez, ilyenkor emel panaszt, kér segítséget avagy tanácsot, eszközli különféle bejelentéseit és a jegyző a szép vasárnapi pihenő helyett egész

nap dolgozik, hogy úgy szóbelileg, mint írásban az ügyek közmegelegedésre nyerjenek elintéztet.

Elvitathatatlan, hogy a körjegyző az, ki a közigazgatás legnehezebb munkáját végzi, mert egyrészt a néppel érintkezik, másrészt pedig a rendeletek helyes végrehajtását intézi. Mindehhez kellő ügyesség, bátorság, sokszor bizonyos erő, sőt néha goromáskodás is szükséges, viszont azonban táptintatóság, együttérzés, fajszeretet és végtelen nagy szorgalom, munkásság, becsületes életfelfogás kell, hogy ehhez párosuljon.

Körjegyző nélkül nem kaphatna a hadvezetőség hadimunkát, lovat és katonát; az állam pedig közmunkát, adót és gabonát!

Ezen óriási, idegölő munkát végzi majd minden körjegyző a mozgósítás első napjától kezdve egészen egyedül segédjegyző nélkül.

Kalapot kell emelni ezen fizikai és szellemi munka előtt!

Ha a föld gyermeke, a falu népe életét és vérét feláldozva, puskával és karddal küzd a harctéren drága szép hazánk védelmében, úgy a körjegyzők a mögöttes részeken majdnem oly nehéz feladatot teljesítenek a küzdő katonák érdekében és a nemzeti lét megmentésénél!

A hős katonák érdemeit vitézségi érdemekkel jutalmazzuk, a körjegyzők méltán a hadidiszteményes, magyar koronás arany munkás rendjelet érdemlik!

Jelentés a Kath. Sajtóegyesületről.

A Kath. Sajtóegyesület központi irodája terjedelmes és tájékoztató jelentésben számol be a Sajtóegyesület nyolcadik évi működéséről. E jelentés vázlatos ismertetésével olvasóközönségünk közül még a közömböseket is érdeklődésre, becsülésre szeretnők fölygúllasztani a kath. sajtó iránt. Mert igaz az, hogy ez ország keresztény irányzatú szervezése s erre ható összes munkásságunk sikere attól függ, hogy tudunk-e a katolikus akciók irányítására, vezetésére, propagálására erős, hatalmas, tartalomban, tekintélyben versenyképes kath. sajtót teremteni, azt társadalmunk összes rétegeiben, a legdiszesebb palotában s az utolsó nád-főleles kunyhóban, mindenütt, ahol katolikusok és magyarok hosszabb-rövidebb ideig tartózkodnak, bevezetni, otthonossá, kedvelté, nélkülözhetetlenné tenni. Mert mindnyájan még vagyunk győződve arról, hogy a katolikus szellem társadalmunkat

csak akkor fogja teljesen áthatni, s nemcsak áthatni, hanem e szellemhez méltó cselekvésre a meggyőződés erejével kényszeríteni, ha asztalunkról, olvasószobankból eltűnnek a közömbös vagy katolikus ellenes napilapok és azok helyét elfoglalják azok a sajtótermékek, melyek a meggyőződésünk alapját képező világnézet hirdetői, amelyek mindegyike valóságos apostoli szellemben terjeszse Krisztus tanítását, hogy az minden munkánk és összes cselekvésünk egyedüli irányítója legyen. Ha szellemünk naponkénti táplálékát nem keressük azokban a sajtótermékekben, amelyek egész létezése azon alapevén épül fel, hogy a katolikus igazságokat az egyén lelkiismeretének szentélyébe kell elzárni s legfeljebb még a templomba való azok, a társadalom és annak összes alakulatainak irányításából azonban kizárandók.

De sajnosan kell tapasztalunk azért, hogy ámbár egyesületeink napról-napra szaporodnak, de a katolikus közszellem nem foglalt tért ezzel a szaporodással egyenlő arányban. Az eredmény nem arányos a kifejtett munkával. A tagok ragaszkodása az egyesületekhez nem üti meg a kívánatos mértéket. Ez a ragaszkodás inkább csak külső, az egyesületek szelleme nem hatja át kellőképp a tagokat s hiányzik a szükséges egység az egyesületek s a tagok között.

Ezt az egyiséget csak egy katolikus sajtó útján tudjuk megteremteni, amely erőteljes a maga mélységében, amely nem csak maga képes a mindent összefoglaló célt folyton szem előtt tartani, hanem ezt a célt be tudja vinni a katolikus társadalom minden rétegének köztudatába; amely be tudja tölti azt a helyet a katolikus családok körében, amelyet eddig szintelen, vagy éppen ellenséges irányú sajtó foglalt el, amely jól van értesülve mindenről és helyesen tájékoztatja közönségét mindarról, amit tudnia kell, hogy a társadalom más irányú rétegeivel szemben inferioritásban ne kerüljön; amely meg tudja találni minden dologban az egyetemes katolikus szempontot s azt úgy tudja beállítani a dolgok lényegének látószögébe, hogy ez a szempont uralkodó lehessen az egész társadalom kebelében; amely az egész katolikus társadalom mindene tud lenni s amely azt az érzést tudja bennünk felkelteni, hogy az édes mindnyájunké, amelyet felkarolunk, támogatunk, szívünkbe zárunk, nem kötelességből, hanem azért, mert megszerettük.

Ezt a katolikus sajtót megteremteni, létrehozni törekedett a Kath. Sajtóegyesület az elmúlt egyesületi évben is. Ezt munkálta az egyesület pénzületi erejével, melyről az alábbi adatok szólnak.

1915. március 31-én az egyesület vagyon a készpénzben és értékpapirokban 393.563 K 20 ft-t tett ki. Az elmúlt egyesületi esztendőben az egye-

A közvetlen benyomások meleg hangján vázolja szerzőnk a béke-pápa életét. Figyelemre méltó, hogy a fiatal őrgórnak előkelő szülei sehogysem akarták megengedni, hogy a papi pályára lépjen; ezen nem is lehet csodálkoznunk. Az ifjú 16 éves volt, midőn 1870-ben az olasz csapatok elfoglalták Rómát. Megdől a pápa világi uralma, a szabadkőművesség diadalmában úszott s azt remélték, hogy pár év alatt végleg kiirtják a vallásos érzést az emberi szívekből. Az egyházra csak üldözés, szenvedés és megpróbáltatás várt s a papi pályára lépő ifjak a legszomorubb jövőnek néztek elébe. Nem csoda, hogy az őrgórnak hallani sem akart arról, hogy fia a papi pályára lépjen. Csak midőn az ifjú a jogi tanulmányokat is befejezte a genuai egyetemen s 21 éves korában a jogtudományok doktorává avatták és még mindig törhetetlenül ragaszkodott a papi hivatáshoz, csak akkor adta meg a beleegyezését s így Della Chiesa Jakab 1875. őszén Rómában a Kapranika intézet növendékei közé léphetett.

Befejezén hittudományi tanulmányait és a Gergely egyetemen, 1878. dec. 21-én 24 éves korában áldozópapá szentelt s a következő év júl. 13-án a hittudományok doktorává avatták. De tudományos ki-képzetése még ezzel sincs befejezve, a nemeselek akadémiáján készült tovább az egyházi diplomáciai pályára s diplomáciai működését a rendkívüli ügyek kongregációjában mint gyakornok kezdte meg. A lelkipásztorokdás terén is privát buzgóságból rendkívüli sokat dolgozott. Gyónatott, prédikált, látogatta a betegeteket. Dolgozott az egyesületekben s a jámor testvéreletekben. Az Ottáriszentségnek s a bold. Szűznek mindig nagy tisztelője volt.

További pályafutása eléggé ismert. 1882-ben Madridba megy mint Rampolla nuncius titkára. 87-ben

visszatér az államtitkárrá lett Rampollával együtt s az államtitkár mellett 1901-ig mint fogalmazó, azután mint helyettes államtitkár működik. Mint ilyen, két ízben Bécsben is megfordult s 1903-ban Vilmos császárral is megismerkedett. Még X. Pius alatt is helyettes államtitkár marad, bár Rampolla megvált az államtitkárságtól. 1907-ben lett bolognai érsek. Pappá szentelésének éppen 29-ik évfordulóján szentelte fel püspökké maga X. Pius.

Fáradhatatlan volt az érseki székhelyen is. A valóságos élet emelése, a szociális bajok orvoslása, a papnevelés fejlesztése, a közkutatás, főleg a vallásoktatás megújítása kezébe legfőbb gondját. Érdemei elismerésül X. Pius 1914. május 25-én a titkos konzisztóriumban a bibornoki méltósággal tüntette ki. 1914. május 28-án a nyilvános konzisztóriumban báró Hornig Károly veszpremi bibornok-püspökkel együtt vette át Ő Szentegétől a bibornoki kalapot.

Midőn X. Pius meghalt, az anyaszentegyházat mindenfelől fenyegető veszedelmek környezték. A szept. 4-én megválasztott XV. Benedeknek a vállaira hárult az az óriási feladat, hogy az egyház hajóját e rettenetes veszedelmek közt is biztos kézzel kormányozza s a hajótöréstől megóvja. Meg kell őriznie a Vatikán abszolút semlegességét. Mindent el kell követnie a béke érdekében. Mindenütt segédkezet kell nyújtania, ahol a könnyek felszárításáról, a szenvedések enyhítéséről s a köznyomor leküzdéséről van szó. XV. Benedek mindezt megtette s ebben áll eddigi működésének világtörténelmi jelentősége. Szerzőnk ezt domborítja ki leginkább s ez a rész teszi a könyvet a háborús irodalom egyik legértékesebb alkotásává.

A pápa helyzete most valóban kritikusnak, sőt életveszélyesnek mondható. Tisztán erkölcsi erőkre

van utalva s gyengesége dacára függetlenségét az egész harcoló világgal és saját földijeivel szemben is meg kell őriznie. Sem az olasz kormány tulhajtásai, sem a fanatizált római csöcselék lázongó dühe elől nem menekülhet; senki sem védheti egy esetleges olasz forradalom esetén. Se ágyuja, se katonája; egyedül az isteni Gondviselés mindenható erejére s Krisztus ígéreteire támaszkodhatik. S ha ilyen körülmények között bátran előlép s majd a béke érdekében, majd a hadifoglyok ügyében, majd a rokkantak javára sikra száll, az egész világ hálája kell, hogy kísérelje.

A pápa ilyen irányú működéséről s e működéssel járó veszélyekről nekünk katolikusoknak nem szabad hallgatnunk. Fel kell hívunk nemcsak a katolikus hívek, de az egész világ figyelmét is arra, hogy Krisztus helytartója ilyen helyzetben a háboru után nem maradhat, a pápa függetlenségét mindenáron biztosítani kell s az egész művelt világnak egyhangulag kell garantálni a pápa nemzetközi szuveren semlegességét, nehogy bármely nemzet vagy bármely hatalom is Krisztus helytartóját gátolhassa isteni hivatásának teljesítésében. A pápaság oly mérhetetlen erkölcsi erőt képvisel, hogy ezt az erőt még a pogányságnak s a természetfeletti rend tagadóinak is tiszteltetben kell tartani.

Dr. K. Gy.

GONDOLATOK.

Nagy urak körébe néha a tanácsadók szolgák, a szolgák pedig tanácsadók szoktak lenni.

Ha örömet nem szerethetünk, bánatot senkinek se okozunk.

sület összes elkölthető bevétele, hozzászámítva az előző évről áthozott 10.467 K pénztári felesleget, 107.435 K 65 f volt. Ez összeggel szemben az egyesületnek a lefolyt egyesületi évben 55.195 K 82 f-t tettek ki a kiadásai s így az évi mérleg ezidén a jövő év költségeire teljes egészében előirányozható 52.239 K 83 f felesleget mutat. Az elmúlt egyesületi év folyamán a sajtóalapnak 8867 K 23 f volt a szaporulata, mely összeg tökécsített. A jelen polgári év első hónapjában kevés híján 30.000 K-t fizetett ki az egyesület lapok segélyezésére. Ezen összeggel együtt egyesületünk fennállása óta 510.486 K 18 f-t fordítottunk katolikus lapok segélyezésére.

Háborus tevékenységet is fejtett ki az egyesület. Összesen 230.000 K-t jegyzett a sajtóalap terhére és így hadikölcsönjegyzései ma már a Kovács-féle alapnak lejegyzésével együtt, amellyel a második hadikölcsönben vett részt, 300.000 K-t tesznek ki.

Hogy az idei költségvetés nem minden tekintetben elégtit ki a várakozásokat, annak az az oka, hogy az elmúlt év bevételeiből a pótköltségvetésben több mint 35.000 koronát fizetett ki még az elmúlt évre.

Azzal az intézkedéssel, hogy a sajtóalapot az egész év folyamán nem bolygattuk meg, csupán kamatbevételeit sikerült közel 6000 K-val megnövelni. Fennállást mutat a tagdíjfizetés is. Ugyancsak emelkedő tendenciát jelez a jelentés a végrendeitli hagyatékoknál. Ezzel az emelkedő tendenciával nem tartott lépést a tagok számának emelkedése. Változatlanul megmaradt a dísztagok száma (60), kettővel szaporodott az alapítotagok száma (359), nyolccal szaporodott a rendes tagok száma (3329), ellenben huszonhárommal apadt a jövő tagok száma (403).

Az 1915. évben megtartott sajtóvasárnapi gyűlések eredményéből az egyesülethez befolyt 43.698 K 25 f. Ebben az összegben a veszprémi egyházmegye 2267 K 65 f-rel szerepel.

A Sajtóegyesület központi választmányába egyházmegyeinkből beválasztottak Néger Ágoston apostoli protonotárius és Tölcser Ferenc főgimn. tanár.

H I R E K.

Kitüntetés.

A hivatalos lap f. hó 26-iki száma közli, hogy dr. Csolnoky Ferenc, veszprémi törvényszéki és fogházorvosnak sok évi buzgó és sikeres szolgálata elismerésül Ó Felsege a királyi tanácsosi címet adományozta.

Kevés kitüntetés találkozott az intelligens nagy közönség oly osztatlan helyesléssel, mint ez, amelyre a kitüntetett hosszú időn át szerzett érdemeivel valóban rászolgált. Dr. Csolnoky 1878-ban nevezetett ki fogházorvossá és 1882. óta végzi a veszprémi kir. törvényszék mellett a törvényszéki orvos tisztét. Mindkét állásában kiváló rendszert és pontosságot, nagy lelkiismeretességet és hozzáértést, valamint fáradtságát nem ismerő buzgalom jellemzi az ő orvosszakértői tevékenységét.

A közönség közbizalmából 1894. évben a városi nyilvános jellegű kórház élére került, mint igazgató főorvos s ezt az állást is lelkes buzgalommal tölti be.

Nincs az emberszeretetnek és közjótékony-ságnak oly területe, melyen dr. Csolnoky Ferenc nem találkoznék.

Szeretettel üdvözljük őt magas kitüntetés alkalmából s kívánjuk, hogy viselje ezt egészségesben sokáig!

— **Adomány.** Bibornok megyéspüspök Ur Öminenciája az erdélyi menekültek javára már kiutalt adományát újabb 500 koronával emelte fel, mely összeg az oltár-egyet tevékenységét mozdítja elő a sors-üldözöttek érdekében.

— **A veszprémi Oltáregylet** havi szent óráját ma délután 6 órakor tartja az angolkis-asszonyok templomában. A tagok szíves megjelenését ezuttal is kéri a vezetőség.

— **Új albiró.** A király Pál Dénés dr. kaposvári kir. járásbírósi jegyzőt a veszprémi kir. járásbíróshoz albiróvá kinevezte.

— **Katonai kitüntetés.** A német császár Ó Felsege Machovich József tábori főfelkésznek, veszprémi házmegyéje áldozópapnak a Vörös Kereszt érdemébe fejtett munkássága elismerésül a porosz 3. oszt. Vörös Kereszt aranyérmét adományozta. Ez már második ilyenmű kitüntetése.

— **Esküvő.** Fényes esküvő volt tegnap délután tizenegy órakor a székesegyházban. Németh Mihály 7. honvédtüzérezredbeli t.-főhadnagy esküdt örök hűséget dr. Komjáthy László polgármester s neje Tóth Jolán leányának, Komjáthy Olga-nak. Az esketési szertartást, melyen díszes násznép s az érdeklődők nagy száma vett részt, Lukács Imre karkaplan végezte. A szertartás végén szép alkalmi beszédet intézett az új párhoz. A házasságkötésnél tanúként Bárdy Imre földbírtokos és Posa Endre - nyomdatulajdonos szerepeltek. Az örömszüloket mindenünnen elhalmozták a rokonok s ismerősök szerencsekívánatai.

— **Áthelyezés.** Az igazságügyminiszter Szabó Sándor veszprémi kir. járásbíró a veszprémi kir. törvényszékhez, Kerepeszky Pál balatonfüredi járásbírósi irodását ugyanacsak a helybeli kir. törvényszékhez áthelyezte.

— **Adományok.** A Veszprémben elhelyezett erdélyi menekültek javára Koller Sándornénak, mint az erdélyi menekültek segélyző bizottsága elnökének Ambrus Istvánné s Kardos Gyuláné 100 K-t és 30 darab férfi és női ruhát, valamint cipőt adott át felhasználás végett.

Ugyancsak 100 koronát küldött a nyugati hadszínterről Koller Sándorné címére Kardos Gyula tartalékos hadnagy azzal a kívánsággal, hogy ezen összegért az Erdélyből menekült gyermekek részére cipőket szerezzenek be.

Egy veszprémi polgártársunk 2150 koronát adományozott jótékony célra: Ezer koronát az erdélyi menekültek, ezerszáztizen koronát a veszprémi hadiárva-otthon javára. Ha elrejtőzik is az illető, szép adományának érdemét szárnyán hordozza a dicséző elismerés.

— **Menekült tanulók.** Veszprémvármegye egész területén lakó, Erdélyből menekült polgári iskolai tanulókat szüleikkel együtt Veszprémbe telepítik. A fiuk itt látogatják a polgári iskolát.

— **Halálozás.** Dr. Kemény Pál zirci ügyvéd hosszas betegség után szept. 26-án életének 59-ik évében meghalt. A vármegyei közélet egyik nagyképességű, tekintélyben s közbecsülésben tartott munkását vesztette el. Mint a zirci körlet volt képviselője, apátsági ügyész, törvényhatósági bizottsági tag, takarékpénztári igazgató széles téren fejthetett ki hathatós szellemi munkálkodást. Ezzel a nagy munkakörrel évek hosszú során állott az első között s elismerést érdemlő buzgósággal vett részt a közügyek intézésében és irányításában. A család s nagyszámu rokonság gyászában a vármegye sok ur családja mely részvételt osztott. A boldogultban dr. Lányi Sándor kir. ügyész s Holltscher Károly országgyűlési képviselő apóukat gyászolják.

— **Buzavásárlás.** Mult számunkban megírtuk, hogy buzavásárlásra jelentkezni lehet a városi közmezevőségnek. Jeleztük azonban, hogy a vezetők kötelezettségét nem vállalnak. Ugy halljuk, hirdásunk folytán többen jelentkeztek is, de a számvevőség a jegyzést nem fogadta el. Mi a közle-ményt egyenesen a polgármester ur megbízásából írtuk. Utána is jártunk, hogy mely okból nem lehetett e jó kézből eredt hirdásnak fogantatja. Azért nem, mert bekövetkezett a feltételezett eshetőség, mely a gabonaszállítás lehetetlenné tette. A városnak volt elszállításra váró öt vagon buzája. El is küldtek érte 50 tüzérfogatot, de az ötszáz mázsa helyett alig kétszázat szállítottak. A gazdasághoz vezető 8—10 kilométernyi dűlőút ugyanis annyira megromlott, hogy a gabonaszállításra mostanában gondolni sem lehet. A még várható egyéb gabonamennyiségre pedig oly sok korábbi jelentkezés van, hogy azokat is alig lehet kielégíteni. Új jelentkezéseket tehát — sajnos — ezért nem lehetett számításba venni. Ha a szállítás lehetséges lett volna, akkor a jelentkezést is elfogadták volna.

— **Sebesültek érkezése.** A nagy és elke-seredett harcok, melyek az összes harctereken a végső győzelem kivívása érdekében dúlnak, oly nagy betegforgalmat idéztek elő, amilyenre a katonakórház fennállása óta nem volt példa. Minden 10—14 napban megérkezik a kórházparancsnok-sághoz a hivatalos értesítés, mely sebesültszállít-mányt jelez. Legutóbb csütörtökön este kapta meg a kórházparancsnokság a hivatalos értesítést az állomásparancsnokságtól, hogy szombat éjjel egy

órákor a déli harcterről egy kórházvonat érkezik 150 sebesülten. Dr. Zuber György kórházparancsnok úgy intézkedett, hogy a betegek egy részét vörös kereszt kórházakba küldött ki, majd meg-töltötte betegekké a polgári és kereskedelmi isko-lában, valamint a szemináriumban levő kórház-osztályokat és így sikerült a Jutasi-uton levő kórházban elegendő helyet csinálni. A kórházvonat éjjel 1 órakor pontosan beérkezett, jobbra könnyen sebesültekkel. A betegek egyike a másnap tartott orvosi rendelés alkalmából előveszté tárcáját és egy aláíratos kérést terjeszt elő. Egy budapesti kórházba szeretné magát áthelyeztetni, miután hozzátartozói ott laknak és azok közéletben szeretne lenni. Tár-cájából kivisz egy keskeny papírlapot, azzal iga-zolja, hogy kérését egy nagy ur ajánlja a kórház-parancsnokság figyelmébe. A papírlapon a követ-kező áll: „Kérem Weber Jánost, ha lehet, Buda-pestre szállítsa. Megírtam neki. 1916. szept. 6. József főherceg, lovassági tábornok.” Az aláírás hitelességét a k. u. k. Feldspital Nr. 4/14. parancsnoksága igazolja. A papírlap tulajdonát ugyanez van írva németül. A főherceg sajátkezű írása és aláírása. A kórházparancsnok az előterjesztett ké-relem alapján azonnal kérdést intézett egy buda-pesti kórházhoz, hogy ezen beteg részére van-e hely és így kívánsága mihamarabb teljesedni fog.

— **Felülfizetés.** Az erdélyi menekültek ja-vára rendezett színházi estélyen felülfizettek: Ádam Iván, Széphegyi Antalné 20—20, Kenessey Mór, Rothauser Zsiga 10—10, dr. Strausz Sándor, Varga Mihály, özv. Langer Alajosné 6—6, Rothauser Dezsőné, Sándorfi Miksáné, Tauszig Manó, Tolnai László 5—5, Papp Sándor 2 K-t. Fogadják e jó-ságos felülfizetők a színpártóló egyesület hálás köszönetét. Itt említjük meg, hogy az egyesület a tiszta jövedelmet a városi pénztárba befizette.

— **A városházról.** Mult számunkban hírl adtuk, hogy a város mily nemű közéletmészési cikkekről gondoskodik. Ugy halljuk, eddigleg csak a babót küldték meg s a burgonya biztosítva van. A többire nézve a város az illető központokból ígéretet kapott, de ez is feltételes. Ha... ha... ez a ha pedig már sok szükséges dolgot kárunka intézett el. A babót állítólag 72 fillért mérik ki literenkint. Az erdélyi marhák vásárlása is elmarad.

— **Gyászjelentés megváltás.** Mai napon gyászjelentés megváltása fejében az erdélyrészi menekültek részére 25 K beküldésével rokonaink-nak, jóbarátainknak és ismerőseinknek ezen az uton szomorú szívvel jelentjük, hogy szeretett jó Sándor fiunk, okl. jegyző, 28 éves korában f. hó 20-án Budapesten, az Új Szent János-kórházban hosszas betegség után elhunyt. Parragh Gyula, postaelenőr és családja.

— **A Kupa-utca.** Ez az utca határolja észak felől a jeruzsálemhegyi áll. ovadát. Elég baja ez az utcának, mert az ovoda pöccödre gyákrban be-folyja, bepiszkítja. A városi hatóság is foglalkozik a rendezéssel, de csatornázásról, annak költséges volta miatt, háboru előtt alig leszen szó, pedig az érdekeltek már kérelmeztek. Ideiglenesen úgy segítenek a bajon, hogy az utcaszennyezést állandó ellenőrzéssel meggátolják. A városi tiszti orvos s a rendőrség egyaránt garantálja, hogy az eddigi állapot megcsúszik. A csatornázást itt égető szükség az ovoda apró népségének s a közeli Kopácsy-iskola tanulóinak közegészsége érdekében is.

— **Könyveket a sebesülteknek.** Legutóbbi kimutatásunk óta a betegek és sebesültek részére a Jutasi uton levő katonakórházban felállított könyv-tár gyarapítására a következőktől érkeztek könyv-adományok: A Veszprémi Ipartestület elnöksége az ipartestület könyvtárából 66 darab könyvet küldött. A veszprémi főgimnázium ifjusága nagyobb számu könyvet, Patzi Jenőné 2 csomag Tolnai Világlapját küldött. A szives adományokat ezuton köszöni meg a kórházparancsnokság.

— **Burgonya.** A káptalan 8—10 vagon burgonyát ad át a városnak. Egyesek szükségletét tehát a káptalani uradalom nem fedezheti. Akik tehát itt óhajtották szükségletüket beszerezni, ez-uttal a városi számvevőségnek jelentkezzenek. Az elosztás módját s a burgonya árát a városi ható-ság közhírré teszi. A jelentkezést a városi hatóság tudtával tesszük közzé.

— **Köszönetnyilvánítás.** Reuter Béla to-garasi főgimnáziumi tanár a vöröstitói kálvária ré-szére sajátkezűleg piébre festett művészi kivitelű 14 darab stációképet ajándékozott, mely adományért úgy a maga, mint hívei nevében hálás köszönetét nyilvánítja dr. Gyöngyösi Lajos vöröstitói piébános.

— **Rekvirálnak a vármegyében.** Dr. Véghely Kálmán alispán a rekvirálás tényleges végrehajtása, továbbá a házi és gazdasági szükségletek megállapítása tárgyában az egyes járásek meghallgatása után rendelkezett. Az ide vonatkozó alispáni rendeleteket a legközelebbi napokban hirdetmény alakjában közlik a közönséggel. Hogy a termelők házi- és gazdasági-szükségleteikre mennyit tartanak meg és használnak fel, arra nézve 1917. aug. 15-ig ez a rendelet lesz irányadó. Ennélfogva a kiadott vásárlási igazolványok amennyiben eddig nem érvényesítettek, október 2-án túl érvénytelenek lesznek. Azonban a termelők azokat a készleteket, amelyeket október 2-ig eladtak, de a vevő azt átvenni nem tudta, később is átadhajta. A hatóságnál azonban mindenki igazoltassa vásárlási igazolványán, hogy a vétel a törvényes időn belül történt.

— **Vonatösszeültetés.** Szerdán Balatonfőknél és Papkeszi között két vonat egymásba szaladt, melyek közül az egyik üres szerelvény, a másik tehervonat volt. Az összeültetés következtében Rosta János vonatvezető-kalauz azonnal szörnyet halt, az utazó katonák közül egyik kezét törte és öt vonatkísérő többé-kevésbé súlyos sebesülést szenvedett.

— **A rendőrkapitány ur figyelmébe.** Gazdakörből vettük az alábbi sorokat: Aki figyelemmel kíséri a kisgazdák szarvasmarháit, de aki nem figyeli is, láthatja azon visszatérő állapotot, amelyben azok a tisztaságot illetően vannak. Eltekintve attól, hogy „a kefe és vakaró fél abra”, egészségi szempontból is kívánatos, hogy az állatokat tisztántartsák. De különösen a tehének tőgyének tisztítása a tejre való tekintettel különös követelmény. De az állatok tisztántartása a háború viszonyokból kifolyólag a rendes almozás által több trágyatermelés folytán nagyobb termékek elérése végett is elsőrendű állampolgári kötelesség. Mindezeket tekintve véve, felkérjük a rendőrkapitány urat, hogy büntetés terhe mellett kötelezze a szarvasmarhatartó gazdákat, hogy állataikat otthon is és mindenkor tisztántartsák, gondozzák.

— **A cukor.** A cukorközpont, mint híresztelik, október 1-én a cukor árát fellemeli. Harminc fillérrel lesz drágább kgja. Ez a buvós vessző majd talán csodát művel a megszűnteti a cukornincsteleniséget. Előkerülnek a bujkáló cukrok, mert hogy bujkálnak, az bizonyos. Kaposvártól pl. a rendőrség vette kezébe a dolgot. Összeírta a kereskedők készletét s körülbelül 15 helyen 250 mmáza cukrot talált. Erre azután hozzáfogott a tisztogatóshoz s drákói szigorúsággal sújtotta azokat a kereskedőket, akiknek nagy készletből is csak a maximálisnál magasabb áron bujt elő a cukor. Most már, mikor a cukorár emelkedik, remélni lehet, hogy a cukorközpont bőkezű lesz, a kereskedők is jobban hozzájuthatnak a cukorhoz s készségesen kiszolgálják.

— **Lovászpatnai vengzés.** Pozsgay Kálmán lovászpatnai intéző háromszoros gyilkossággal s öngyilkossággal szerzett rémes szénázót kicsiny falujának. Még eddig ki nem derített okból, de valószínűnek látszó személyes ellenszenvből az uradalmi segédtsízt lakásán agyonlőtte Karhesz segédtsízt s a segítségére siető Siroky Ferenc uradalmi igazgatót. Innen haza rohanva, a saját lakásában agyonlőtte a családnál vendégségben levő Marosi Jenőné, nevelőnőjüket pedig a karján megsebesítette. Az előrohano néptömeg s a helybeli csendőrség elől szobájába zárkózott s az ablakon keresztül rálőtt a kocsin érkező kisdémi intézőre, de szerencsére nem találta. Mikor pedig később a csendőrség reáért, öngyilkos lett. Az áldozatok, különösen a környéken közbecsületben tartott jószágkormányzó tragikus sorsa iránt mély és általános részvét nyilvánul.

— **A bakonybéli harangok.** Megható percek élt át a bakonybéli hívók serege szeptember hó 21-én. E napon szedték le ugyanis az óségi bencés apátság templomából a nagy és kis harangokat. Az egész falu népe jelen volt a harangok levételénél. A szemekbe a meghatottság könnyei csillogtak mindenfelől. Másnap énekes nagy-mise volt, mely alatt a harangok a templom hajójában voltak elhelyezve. A szent-misére újra megjelent az egész község apraja-nagyja s virágokkal, szép nagy nemzetiszínű szalagokkal ékesített koszorúkkal borították el a kedves, bucsuzó harangokat. Szent-mise után Ujlaki János bencés-plebános lépett a színpadra s a hívekhez szívhöz szóló szavakat intézett, mire a nép hangos zokogás és sírás között csókokkal bucsuzott el kedves harangjaitól.

— **Hadisegély.** A hadisegély sok irigykedés tárgya. Ha az egyik asszony többet kap, mint a másik, akkor már nem tudja túrtőztetni az indultait. Hát ha még vissza is fogják a hadisegély egy részét, vagy az egészet! Akkor aztán kipattan a meggyült indulat, mint a villamos szikra a telített vezetékben. Bieler Jánosné borzavári lakos hadisegélyét is megnyírta a hatóság, — amelynek csak keze-lába a községi jegyző, de a döntés a pénzügyigazgatóságnál van. A megnyírás oka az volt, hogy a revízióval kiderült, hogy Bieler-nének két felnőtt fia is van. Ezt azonban nem érte meg a falusi asszony. Azt, hogy neki kevesebb pénz jár s a másik megkapja a régi mód szerint, hogy is értené meg? (Hiszen azt se érte meg a mi falusi népünk, hogy egy tojásért 15 krajcárt elvenni olyan bűn, ami miatt meg Lucifer kezére kell kerülnie). Bieler-né se érte meg és azt mondta, hogy: „A jegyző elzsebeli az ő hadisegélyét.” — Nyolc napi fogház és 100 korona pénzbüntetés magyarázza majd meg Bieler-nének, hogy jó lesz a nyelvére csomót kötni.

— **Menekültek távozása.** A veszprémi járásban levő összes galíciai menekültek kitéleptik. A kitéleptési akció október 3-án veszi kezdetét, amikor a járási községekben lakó galíciaiakat Jutasra gyűjtik össze. Innen Győrön és Pozsonyon keresztül Ungarisch-Hradischba szállítják őket.

— **A gyorsírási kötelező tanítása.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter az elmúlt iskolai évben életbe léptetett tanítási terv kiegészítéséről elrendelte, hogy az 1916—17. iskolaév kezdetétől fogva a Gabelsberger—Markovits rendszerű magyar gyorsírási levezető része minden felsőkereskedelmi iskola alsó osztályában kötelező tantárgyként tanítassék. Ez oktatás folytatásképpen a középső osztályban a vita-gyorsírás, mint nem kötelező tantárgy megfelelően előképzett tanulók jelentkezése esetén szintén tanítandó. A felső osztályban pedig ugyancsak megfelelően előképzett tanulók részére a német gyorsírás tanításáról is gondoskodik.

— **Kutyaadó.** Az adófizetés soha se volt kellemes dolog még a föld után se. De hogy az ember kutyá után is adót fizessen, akkor inkább...! Igen, akkor inkább pusztuljon a kutya! Navratil József kisdörgencei gépész is ezt mondta, mikor a kisbőr megjelent nála a kutyaadó miatt. Le kell lőni a hű házörzöt! — adta ki a parancsot. Erre fia, a 19 éves Béla meg is töltötte a puskát, a kutya azonban — szerencséjére — nem volt otthon. Ez alatt megtudták Navratilék a község-házban, hogy ha lelővik is a Bodrit, erre az évre mégis meg kell fizetni az adót. No akkor Szilveszterig eljön a Bodri. És Béla beállította a töltött puskát a kamrába. Történt, hogy 8 éves kis öccse a kamrában fiatal galambokat mutogatott a szomszédok gyerekeinek és meglátta a puskát. Gyerek kéz, gyerek ész... és a puska elűlt s a szegény kis 7 éves Tenk István halva rogyott össze. A gondatlan Navratil Bélát megbüntette ugyan a bíróság egy hónapi fogházzal, de azért sir az ember lelke, mikor a magyart még az ilyen szerencsétlenségek is irtják.

— **Hírek Pápáról.** A városi szappangyár már működik. Eddig három métermáza készlete van. A kiárusítást azonban csak akkor kezdik meg, ha minden háztartást kielégíthetnek. A szappan kgja 6 korona.

A tanács felhívta a városi nyultenyésztőtelep vezetőjét, hogy a már meglevő állományból igyekezzék a kiárusítást megkezdeni.

A közlelmelési bizottságnak Drach Adolf kereskedő burgonyaszállítási tett ajánlatot. Szerez 50 waggon burgonyát, beraktározza, kezeli, kis mértékben kiárusítja, a rothadásért kockázatot vállal s a ki nem árusított burgonyát kártalanítás nélkül átveszi, de a burgonya kgját 27 fillérért számítja.

A sárvári cukorgyártól szerzett tejet most már nem a város, hanem a hadikórház kapja. E helyett a nórapi Pátkai gazdaság napi 900—1000 liter tejet szállít literenként 50 fillérért. Kannákról a város gondoskodik s ha a tej ára a fővárosban emelkedik, a város is megfelelő áremelést enged.

Pápa város egy év alatt saját üzemeiben 770 db. sertést méretett ki. Az összesen 105 964 kg., az üzleti forgalom 424 940 korona s a tiszta jövedelem 11 603 korona volt.

A községi iskolaszék kérvényt adott be a tanácshoz, hogy a keresk. tanonciskola tanulóinak olvasókönyvét a város költségén szerezzék be. Így ohaítja biztosítani a magyar nyelvű fogalmazás oktatását, melynek kára esik, ha a tanulók a könyvet megszerezni nem tudják.

— **Görög kath. tanulók ünnepei.** A Gergely naptárt követő görög kath. tanulók ünnepi szünnapjait valamennyi elemi és középiskolára nézve szabályozta a kultuszminiszter. Egész nap felmentendők az iskolaiatogatás kötelezettsége alól szept. 14. (sz. kereszt felmagasztalása), nov. 21. (bold. Asszony felajánlása), dec. 6. (sz. Miklós). Csak Istentisztelet idejére mentendők fel okt. 1. (sz. Mária oltalma), nov. 8. (sz. Mihály), jan. 30. (három sz. püspök), apr. 23. (sz. György) és jun. 24. (ker. sz. János). A vidéken lakó és a husvétet otthon töltő ilyen vallásu tanulók husvét után szerdán is felmenthetők. A Julián naptárt követő gör. kath. ünnepi szünnapjaira a régi rendelkezések az irányadók.

— **Felmentések meghosszabbítása.** A honvédelmi- és a hadügyminiszter, továbbá a honvédkerület parancsnoksága, valamint a katonai parancsnokságok által meghatározott időre mezőgazdasági érdekből felmentett egyének felmentése hivatalból meghosszabbították a honvédelmi miniszter 18200. elnöki számú rendeletével. Ez érdekeltek a közlelbi részleteket később fogják megtudni. Akinék felmentése október 1-el lejárt, maradjon tehát otthon és várja be a beérkező rendelkezéseket.

— **Somogyban rekvirálnak.** Somogy vármegye alispánja szept. 19-én elrendelte a vármegye területén lefoglalható eszközök megállapítását, összeírását s elszállítását. Ettől a naptól kezdve a vásárlási igazolványok kiállítása megszűnt. Ez a rendelkezés nem terjed arra a gabonamennyiségre, amelyet az igénybevétel előtt kiállított igazolványok alapján már megvásároltak, de el nem szállítottak.

— **A marhahús ára.** A „Pápai Lapok” közlése szerint Marton Kálmán podári birtokos azt az ajánlatot tette a pápai polgármesternek, hogy a nagy husinség való tekintettel hajlandó a városnak közlelmelési célokra hetenként 3 darab szarvasmarhát átengedni, leölt súlyban kilogrammonként 5 K-ért. Sőt később, ha az árak lejjebb szállnak, az árakat megfelelően mérsékelni fogja. A vágatás és kimérés költsége a várost terhelik, amely köteles a marhák elejét kilogrammonként 5 K 40 fillérért, a hátulját 5 K 80 fillérért kiárusítani. Ezzel kapcsolatban Stein Vilmos mérészáros felajánlotta, hogy a Kellner-fele mérészársként a hus kiárusítására hajlandó a városnak díjtalanul átengedni. A közlelmelési bizottság folyó hó 19-én tartott ülésén mindkét ajánlatot köszönettel elfogadta.

— **Mennyi árpat lehet beszerezni állattartásra?** A földmívelésügyi miniszter újabb rendeletben szabályozta, hogy állattartási célokra mennyi árpa, illetve zab szerezhető be. Ez a rendelet a korábban megállapított adatokat lényegesen lecsökkentette. A rendelet szerint beszerezhető a hízósértések darabja után évi 500 kg., a mezőgazdaságban alkalmazott lovak darabja után 300 kg., a parádés lovak után 300 kg., a fuvarozási iparban használt lovak után 500 kg., baromfi-állományánál 1—25 darabig 50 kg., 25—50 darabig 100 kg., 50—75 darabig 160 kg., 75—100 darabig 200 kg. árpa vagy zab. Kijáró sertés után gabona nem szerezhető be, mert ezek korpát kapnak. Fejős tehén részére naponként 2 kg., csikó után évi 150 kg. árpa, vagy zab szerezhető be.

— **A kukorica új árszabályozása.** A hivatalos lap rendeletét közli a kukoricaárak főlhasználatáról. A rendelet legfontosabb része, hogy morzsolt tengeri árát 34—41 K-ara, a csutka árát 8—10 K-ban állapítja meg, ezenkívül a rekvirálás alkalmával 6 K prémiumot is engedelmek. A még nem teljesített elővételeket a rendelet érvényteleníti. A termelő készletéből annyit, amennyi saját házi és gazdasági szükségleteinek megfelel, szabadon fölhasználhat. Gazdasági szükséglet címén a termelésben kiszolgáltatót járandóságok, a vetőmag és az állatállományának egyéb terményekkel vagy termékekkel nem fedezhető szükséglete vehető számba. A termelő készletfőlöletét csak annak adhatja el, aki vásárló engedelmet nyert. A tengeri maximális ára a következők: Kőzónás tengeri csőves állapotban 26—32 30 K, morzsolt állapotban 34 50—38 K, fajtengeri csőves állapotban 28 10—34 80 K, morzsolt állapotban 37 50—41 K.

— **A főtisztelendő papság és a tanító urak b. figyelmébe.** A sürtin ismétlődő tanító-változások alkalmából van szerencsénk a főt. papság s a tanító urak b. figyelmébe felhívni, hogy az Egyházmegyei Könyvtomdában a köv. nyomtatványok szerezhetők be: *javadalmi jegyzőkönyv* merített papíron, ára 6 fillér; *tanítóválasztási kimutatás*, ára 4 fillér; *tanítóválasztási jegyzőkönyv* merített papíron, ára 6 fillér. Mindenik nyomtatványnál a háború tartamára 25% felár.

— **Gyűjtünk szilvamagvakat.** A Hadsegegyőző Hivatalhoz napról-napra érkeznek be szilvamag küldemények, bizonyoságul annak, hogy az akció a közönség előtt érdeklődéssel és nemes pártfogásával találkozott. A hivatalnak azonban a kellő eredmény elérésével nagyobb mennyiségű magvakra van szüksége, miért is nagyon fontos volna, hogy lehetőleg minden háztartás s mindenki, aki lekvár és palínkáfőzéssel foglalkozik, küldje be a magvakat a Hadsegegyőző Hivatalhoz. Sokan vannak, kiknek nem áll módjukban, hogy anyagilag rojnak le halájukat a vitez harcosok iránt, kik vértükkel védelmezik meg az itthonmaradottakat, azok e semmi költségükbe nem kerülő csekély fáradsággal teljesíthetik legszebb kötelességüket! Nekik csekély fáradságot, az elesett hősök családjának azonban jelentékeny segítséget jelent az akció lelkes támogatása. A magvak összegyűjtésének és csomagolásának költségét készségesen megtéríti a hivatal, 100 kg.-monként 8 koronával. Aki nem vesződik a szállítással, adja át az anyagot a közseg tanítójának. A csomagokat a posta és a vasút díjtalanul szállítja, ha „gyógynövény” jelzéssel vannak ellátva. Cím: Hadsegegyőző Hivatal Budapest, V., Akadémia-utca 17.

— **A malomporzás.** A szomszédos Somogyban is 10% az őrlés ványa. Az őrlőitő ennek levonása után a 90 kg. búzából 84%-os kiőréléssel 75-60 kg.; rozsból 85%-kka 76-50 kg. lisztet kap, továbbá az őrlésből előálló korpát és hulladékot. Az őrlés folyama alatt előálló porzás és üzemi veszteség az őrlőitő illeti, ami azonban a *rendes gyakorlat* szerint való mérték *tul nem haladhatja*. A rendelet egyébként jogot ad a molárnak, hogy az olyan gabonát, amely 2%-nál több idegen anyagot tartalmaz, rostálás végett visszaadja, vagy pedig annak őrlését megtagadja. A daralásnál — minthogy az kevesebb munkát igényel — 5% van megállapítva s az alispán felhívta az illetékes hatóságokat, hogy a netáni panaszok esetén a fokulag ilyen értelemben ítélkezzenek.

— **Becsületes megtaláló kerestetik.** A Plosszer-sétányon, Füredi-uton vagy a városban elveszett egy hosszukás alaku gyémánt bross. Becsületes megtaláló hozza Iskola-utca 10. szám alá, ahol illő jutalomban részesül.

— **Két butorozott szoba, konyha és fürdőszobával bérbe kerestetik.** Cím: **Fekete Gyula** kereskedő Veszprém.

Használjunk hadisegély-bélyeget!

A Vörös Kereszt gyűjtése.

Második csoport. Gyűjtők: *Molterer Jánosné* és leánya. Adakoztak: Dr. Lányi Sándor, Boda Antal 10—10 K, Stoll Miklósné 6, Eisel József 5, Szecsey Sándorné, öz. Matula Mihályné 2—2 K, N. N. 80 f, S. Kovács Menyhért 50 f, Weidner-Diesel Ernőné Ránahemű, Incze Kálmánné ruhahemű, Halmai Nándorné ruha és cipő.

Harmadik csoport. Gyűjtők: *Lówy Béláné* és *Patzl Jenőné*. Lówy Béla 100 K, Rápoth Sándor 50, Rothauser Lipót 40, Jáki Pongrác, Teigazdasági vállalat, Veszprémi faipar, Angeli Márton, Csomay Kálmán, Csomay Jánosné, Kulcsár Károly, Tauszig testvérek 20—20, Radocza állomásfőnök, Müller Oszkár, Szemes Izidor, Korai Adolf, Reininger Dezső, Rothauser Zsigmond, Dukovics Károly, Patzl Jenőné, Stern Emil, Rothauser Dezsőné, Fix Gábor, Albrecht Hugó, dr. Kerényiné, dr. Kerényi Andor 10—10, Smerz Miksa, Penicsek-kávéház, Scheiber Soma 6—6, Szabó Bakos János, Polák és Böhm, Ocsosvski gyógyszerész, Bánik Lajosné, Scipiadés Imréné, öz. dr. Sándorné, Rada Józsefné, Boor Lajosné, Mészáros Sándor, Lengyel Sándor, öz. Molnárné 5—5, Egy kártyakompanyia, Weisz Mórné, Rosenberg Zoltán, öz. Korzáné, Keszer Lóriné, Reif Ignác 4—4, Szanyi István 3, Otti Antalné, Pauck Pál, Dóri Odónné, öz. Vaszaryné, Tenczlinger Józsefné, Huber Jenőné, Pálmai Rudi, Bauer Sándorné, Kiss Mária, Tankáné, Nemeth N., öz. Próderne, Rada Antalné, Lőrincz Józsefné, Eper Jánosné, Csomay Dezsőné, N. N. 2—2, Kovács vendéglős, Kohler Lipót, Sebestyén Böske, Vegbéli Sándorné, Mihály Sándorné, Drinócinné, Raksányi Jolán, Petőné, Rubrich N., Perlakyné, Horváthné, N. N., Todei László, Miklósné, Galambos N., Belán Józsefné 1—1 K, Mező Lajosné 80, Huszár N., Kissné, Süle Józsefné 60—60, Szabó Sándor 40 f.

Színház.

Szept. 23. **Művészestély.** Hazafias érzés, ember-szeretet és művészet fogtak össze ezen az estén, hogy a menekült erdélyi honfitársaink felségelyezésére indított nagy társadalmi mozgalomból a veszprémi Nemzeti Színház is méltóképen vegye ki a részét. A legnagyobb köszönettel tartozunk a Színházról Egyet vezetőségének, hogy a magyar zenei élet két legkiválóbb alakjának, *B. Sándor* Erzs. urhölgynek és *Dientzl* Oszkár zongoraművész urnak közreműködését megnyerte és a legnagyobb hálával e művészeknek. *B. Sándor* Erzs., az Operaház első koloratúr-énekesnője, maga is Erdély szülőtte, *Donizetti* Linda-áriájában és a nevelő, művészi pályafutásával annyira összeforrott *Csengettyű*-áriában mutatta be világhírűvé emelkedett művészetét. A hangjának és előadásának csodás szépségeitől elragadt közönség forró ünneplését még néhány kisebb dal eléneklésével viszonzta. Énekét *Dientzl* Oszkár kísérte zongorán, akinek e művészete maga a tökéletesség. Onálló számokat *Dvorák* „Humoreszk”-jét, *Polonyi*-nak „A tenger” c. és végül saját szerzeményű darabját adta elő „A szökökutrol”, a zene lelket szálaltatva meg oly sokszor magasztalt művészeteivel.

Az estélyt a színház teljes személyzetétől énekelt Himnusz nyitotta meg és két egyfelvonásos darab egészítette ki. A *Gringolre*-ben a címszerepet *Fodor* Oszkár játszotta s különösen remek szavalo művészetével *Bratott* nagy sikert. *Császár* Kamilla, *Filó* Ida, *Falussy*, *Pesti* és *Lóyai* vettek még részt a jól rendezett együttesben. *Fall* Leo egyfelvonásos operettje, az *Édes öregem* zárta be az estélyt.

Szept. 24. **Mágnás Miska** negyedik előadása. Szept. 25. **Az ördög.** Vigjáték 3 felvonásban. *Irta Molnár* Ferenc. A darab az új átírásban is a régi maradt: hatásos szinpadai alkotás. Az ördögről csak mesés vonásai tűntek el, néhány elkopott szellemessége maradt el, morálja s vele az egész darab költői értéke így is az ördögé. Az előadás a legjobbak közül való volt. *Fodor* Oszkár, *Hevessy* Mariska, *Császár* Kamilla, *Falussy* István a fő szerepekben nyújtottak kiváló alakítást, *Komáromi* Ilius Cinka szerepét játszotta, az első felvonásban kissé gyengén, a harmadikban már teljes sikerrel.

Szept. 26. **Kabaré.** A változatos estén a színház majdnem teljes művészi személyzete felvonult s velük a kabaré-költészet régibb és újabb, háborús és nem háborús termékei; közben egy-egy értékesebb szám is. Végül megismételték *Fall* Leo operettjét az első felvonás minden hibájával. *Koronkay* Rózi és részben *Falussy* István játéka őrizte meg csak a kis alwtieni operett finom tónusát. *Albert* Erzs. játékmódja, szerepének felfogása teljesen elhibázott volt. A kiállítás is egészen stílustalan.

Szept. 27. **A derék Fridolin.** A darabot igazán kár volt megismételni.

Szept. 28. **Tatárjárás.** Operett 3 felvonásban. *Irta Bakonyi* Károly. Zenéjét *Gábor* Andor verseire szerezte *Kálmán* Imre. A tartalmas, szépen felépített *Gulyás* Menyhért jutalomjátékául került színre nagyon fogyatékos kiállításban, nehézkes előadásban. *Gulyás* M. Wallerstein szerepében sok tapst kapott. *Koronkay* Rózi Magyarországon önkéntest játszotta igen kedvesen. *Császár* Kamilla, *Falussy* István, *Pesti* Kálmán voltak még az előadás erősségei. *Vida* Ilius beteg és kedvetlenül játszotta Riza szerepét.

Új postadíjak.

Október hó elsejével új postadíjszabás lép életbe. Az új rendeletnek főbb intézkedései a következők:

A magyar kereskedelmi miniszter rendelete szerint a levél bérmentesítési díja a belföldön a távolsági forgalomban 20 grammig 15 fillér, minden további 20 grammért 5 fillér, a helyi forgalomban 20 grammig 10 fillér és minden további 20 grammért 5 fillér. Ez a távolsági forgalomban 5 fillér, a helyi forgalomban 4 fillér árdragulást jelent. Ausztriában, Bosznia-Hercegovinában és Németországba a levél díja 20 grammig szintén 15 fillér és minden további 20 grammért 5 fillér. A levéllel egyenlő díjszabás alá esik a zárt levelezőlap is.

A rendes postabélyegnyomással ellátott levelezőlap díja az eddigi 5 fillér helyett 8 fillér, minden más levelezőlapot 10 fillérrel kell bérmentesíteni.

A nyomtatvány díja a belföldi forgalomban 10 grammig 7 fillér, minden más nyomtatvány díja 50 grammonként 3 fillér. Ausztriába, Boszniába és Németországba a nyomtatvány díja 50 grammonként 3 fillér. A nyomtatvány legmagasabb súlya 2000 gramm.

Az üzleti papír bérmentesítési díja 50 grammonként 5 fillér, de legalább 25 fillér, az áruminta bérmentesítési díja 50 grammonként 5 fillér.

Az ajánlási díj mindenféle forgalomba 25 fillér. A pénzeslevelek legkisebb díja 60 fillér és frankó-kényszer alá esnek.

A csomag díja értéknilyánítás nélkül 5 kg.-ig 70 fillér, 10 kg.-ig 1-50, 15 kg.-ig 2-50. 20 kg.-ig 3-50 fillér. Ez a díjszabás csak a belföldre áll. Ausztriában és Boszniába 5 kgr.-ig 80 fillérrel, Németországba 5 kg.-ig 1 koronával kell tehermentesíteni a csomagokat. Az értéknilyánítással ellátott csomagokért a súlydíjon felül értékdíj is fizetendő.

A postautalvány díja a belföldön 10 kor.-ig 10 fillér, azonfelül a díj 15 fillér alapdíjból és az utalvány összegének minden 50 koronája, vagy ennek töredéke után 5 fillér értékdíjból alakul. Németországba szóló utalványokért a díj 50 koronánként 25 fillér.

— **Egy jó karban levő kereszt-húros rövid zongorát keresek. Címem megtudható a kiadóhivatalban.**

— **Egy házhely Szent István-utca 31. jutányos áron eladó. Bővebbet Szent István-utca 16. sz. alatt.**

Veszprém rend. tanácsu város polgármesterétől.

I.

Közzéteszem, hogy a m. kir. minisztérium 1908/1916. M. E. sz. rendeletével a szénkészletek bejelentését elrendelte.

Mindenki, aki szén, brikett, vagy fűtő kokszt termelésével vagy forgalombahozatalával foglalkozik, tartozik raktáron levő készletét, akár eladta már, akár nem, bejelenteni. Magánfelek és háztartások a bejelentést akkor kötelesek megtenni, ha készletük 100 mm. meghalad.

A bejelentéshez szükséges bejelentő lapokat a polgármesteri hivatalban lehet kapni. A bejelentőlapot havonként a központi statisztikai hivatalhoz kell beküldeni. Aki a rendeletet megszegi megbüntetik és készletét elkobozzák.

II.

Közzéteszem, hogy a cs. és kir. hadügy-miniszter az alább megjelölt hadifogoly táborokból a feltüntetett számban hadifogoly gazdasági (cséplő) gépezeteket, fűtőket és molnárokat bocsátott rendelkezésre. Akinak munkaerőre -szüksége van a kiutalásra vonatkozó kérvényt a községi előjáróság igazoló záradékával ellátva, az alispán urhoz, mint a törvényhatósági munkabizottság elnökéhez adja be.

Fogolytábor	Cséplő	Fűtő	Molnár
Nagygyőr	1	1	—
Dunaszérdahely	20	2	—
Boldogasszony	5	2	3
Somorja	10	5	—
Hart b. Amstetten	5	52	14
Purgstall	4	—	—
Josefstadt	14	5	3
Therzienstadt	4	6	8
Mauthausen	4	6	10
Összesen:	71	84	38

A harti fogolytáborban levő 52 fűtő közül 38 napzámos, kik azonban értenek a mezőgazdasági gépek kezeléséhez.

Veszprém, 1916. évi szeptember 22.

Dr. Komjáthy László
polgármester.

A háború krónikája.

Szeptember 24. A Sommetől északra a csata újra megindult. A franciák az ágyutüz tartós fokozása után megtámadták a Combles—Rancourt-vonalat. Nem értek el eredményt. — A Vulkán-szorost az ellenség től megfeszítettük. Nagyszebennél két román hadosztály támadását visszavertük. Ez alkalommal három tisztet és 526 főnyi legénységet elfogtunk. — A hámas országhatár szögletén Dornavatrától délre román osztagokat ellentámadással visszavertünk. Másikoldon csak a lucinai ménesteleptől délnyugatra és a Ludova vidékén volt erősebb küzdelem. — A Karszt-fensik az ellenség több központi kiserletét visszavertük. Arserótól északra csapataink ma reggel a levegőbe röptették az olaszok által július hó 24-én elfoglalt Monte Cimone csúcsát és alkalommal 13 tisztet és 378 főnyi legénységet elfogtak. — A délkeleti harctéren nem történt lényeges esemény.

Szeptember 25. Kirlibabától keletre és északra az orosz makacsul folytatta támadásait. A lucinai ménesteleptől délnyugatra az oroszok tegnap is heves rohamot intéztek. Ludova környékén elragadtuk az ellenségtől a legutolsó harcokban kivívott hasznát. — A tartós esata a Somme mellett ismét teljes erővel dúl. Az Ancre és a Somme között a tűzérési harc ritka hevességet ért el. A Maas-területen fokozódott a tűzérési tevékenység. — A Vulkán-szoros területén román előretöréseket visszavertünk. Nagyszebennél és az erdélyi keleti harcvonalon nincs különösebb esemény. — Dobrudzsában a tegnapi nap kissé nyugodtabban telt el. — Német léghajók bombázták Londont és a közép-angliai grófságok katonai helyeit. London védőgyűjti két léghajót lelőttek. — A Karszt-fensik déli szakaszán közelharc folyik, amelyben csapataink egy géppuskát zsákmányoltak. A Fasseni-harcvonalon egy ellenséges zászlóaljnak a Gardinalon levő állásaink ellen intézett támadását tüzezzel visszavertük. — A balkáni harctéren nincs jelentősebb esemény.

Szeptember 26. A Szurdok és a Vulkán-hágó közt román előretöréseket visszavertünk. Erdélyi keleti harcvonalán élénkebb harci tevékenység uralkodott. — Bukarest erődítését egy német léghajó bombázta. — Kirlibabától északra és keletre álló harc van. Lipnica Dolnától északkeletre az ellenség rohammal megtámadta a török csapatok állásait. Mindenütt visszaverték. Perepnikától északra tegnap este az oroszok újra megkísérelték az áttörést. Erőfeszítésük eredménytelen maradt. Súlyos veszteség érte őket. A tenger melléki harcvonalon az ellenség tűztevékenysége délután egyes szakaszokon megélénkült. A Fasseni-alpok harcvonalán a homályban két alpino zászlóalj megtámadta a Gardinal—Cima Busa—Alta-szakaszt, melyet az ellenséges tűzérési napközben heves tűz alatt tartott. Az olaszokat elkeseredett közelharc után véresen visszavertük. Ellenséges csoportok Forcella di Coldose ellen is megkísérelték az előrejutást. Itt 52 alpinót és egy tisztet elfogtunk. — Az Ancre és a Somme között a hatálmás tűzérési harc egyre tart. Az ellenség részletelőretörései a Combles—Rancourt-szakasz ellen és Bouchavesnesnél sikertelenek maradtak. Szeptember 23-án Thiamont-erődnél gyöngébb, tegnap a Souville-erődtől északkeletre pedig erős francia kézigránátátadásokat vertek vissza a németek. — A szerbek ismételt erős támadásai a Kajmak-calan ellen összeomlottak. A Struma mellett széles arcvonalon előrenyomuló gyöngébb angol osztagokat visszaverték a szövetséges csapatok.

Szeptember 27. A Vulkán- és Szurdok-szorost nagy román erőknek nagy kiterjedésű átkarolása elől kiirították. Nagyszebennél új harc fejlődött. Osztrák és magyar és német csapatok támadnak. — Dobrudzsában a bulgárok a jobbszárnyon sikeresen mentek előre és megszállották az Amzarc—Pervel-vonalat. Az ellenség északi irányban vonult vissza. — A hámas országhatáron Dornavatrától délnyugatra orosz-román előretöréseket megfeszítettünk. Galicia délkeleti szögletében az ellenség változatlan hevesseggel folytatja támadását. Perepnikától északkeletre tegnap is számos ellenséges támadás omlott össze. — A Karszt-fensik déli része az ellenséges tűzérési heves tüze alatt állott. A Fleims völgyi arcvonalon az olaszok a Dossacio-erődöt és a Gardinal-Coitorondo-szakaszt tűz alatt tartották. — A Somme és az Ancre között tegnap, a szövetségesek nagy viaskodásának negyedik napján, az angol-francia gyalogság egységes támadásba fogott. Az Ancre és Eaucourt L. Abbaye között az ellenség rohama fönnakadt, vagy pedig

a német vonalak előtt véresen összeomlott. — A Prespa-tótól keletre és Florina mindkét oldalán a bolgár csapatokra nézve kisebb kedvező ütközetek folytak le. Helyenként élénk tűzérési harc.

Szeptember 28. A Sommetől északra a csata folytatása tegnap ismét szerfölött erős tűzérési és elkeseredett gyalogsági harcra vezetett. Az ellenség szeptember 25-iki sikerét Gueudeburt falu megszállásán kívül nem használhatta ki. A Sommetől délre francia kézigránátátadás Vermandovillersnél és Chaulnesnél megfeszült. — Petrozsény vidéken tegnap csak a Tulisiui hegyen jutottunk a románokkal harci érintkezésbe. Népünk bennél a harc ránk nézve kedvezően folyik. — Bistricioara vidékén román, Kirlibabától északra Ludova környékén orosz előretöréseket vertünk vissza. — A Karszt-fensikon levő állásaink időnként erős tűzérési és aknavető tűz alatt állanak. — Tegnap a bolgár csapatok Kajmakcalannál a támadásra készülő ellenség ellen előretörték, visszaverték, üldözték és 2 ágyut, több géppuskát és aknavetőt zsákmányoltak.

Szeptember 29. Az Ancre és a Somme között az angolok és a franciák az eddigi tapasztalatokat csaknem felülmúló előkészítő tüzelés után megismételték erős támadásaikat. A németek az arcvonal legnagyobb részén győzelmesen visszaverték az ellenséget. — Nagyszebennél a helyzet kedvező. A román ellentámadások eredménytelenek maradtak. Erdélyi keleti harcvonalán Székelyudvarhelytől és a Bistricioara-magaslattól délre levő területen az előőrscsatározás még folyik. — Lipnica Dolnától délre német csapatok sikeresen előretörték. 130 orosz foglyul esett és négy géppuska jutott zsákmányul Terstyánszky vezérezredes hadseregénél Marvitz tábornok csapatai elkeseredett harcban az egy héttel ezelőtt elvesztett és még az ellenség kezében maradt utolsó árok részét is visszahódították. Az ellenséget rendkívül súlyos veszteség érte, 41 tiszt és 2800 főnyi legénység foglyul esett, egy ágyut és 17 géppuskát zsákmányoltunk. — Az olasz harctéren nincs különösebb esemény.

— **Tyukszemvágást, masszírozást, köröm operálást elvállal Lipták Ferenc fürdőmester Hosszu-utca 41. Fürdőház. Meghívásra házakhoz is elmegy.**

Az iskolai kirándulások, a tanítás és nevelés szolgálatában.

Irta: Berényi Ferenc.

XVII.

A tanítónak még amellet, hogy munkáját a kirándulás megkönnyíti, még az a haszna is van, hogy tanítványait ő hozzá közelebb hozza. A tanulók sokkal szabadabban mozognak, mint egyébkor, a gyermek önállóan cselekszik s így alkalma van a tanítónak a gyermek egyéniségét megismerni. Ezek a hasznok származnak a kirándulásokból a tanításra.

De a kirándulások nagy haszonnal vannak a gyermek lelki életére is. És pedig az akarat önálló fejlődésére. Minden gyermekben van akarat, mert látjuk, hogy akar valamit. Akarata folytonosan fejlődik a reá ható tényezők által, amelyek azonban rajta kívül állnak. A gyermek akarata akkor fejlődik önállóan, mikor a cselekvésre szabadon határozza el magát. Természetes ő még szűk körben mozog, tehát a környezete nagyon befolyásolja akaratában. Így van ez a kirándulásoknál, ahol a gyermek folytonosan foglalkozik, tehát egyszerűsre akar is, amivel együtt jár ugyanennek fejlődése és pedig helyes irányban, mert habár szabadon cselekszik, mégis kijelölt úton halad. A kirándulások továbbá hatással vannak az irányzó hatások elfogadására s így egyuttal a jellemképződésre is.

Jellem alatt értjük, határozott elvek szerint állandó cselekvésmódot. Határozott elvei pedig annak vannak, aki tudatosan cselekszik, akaratán

uralkodik. A gyermeknél ezt irányítani kell, mert csak így lesznek helyes elvei. Az irányzás pedig abban áll, hogy nem kényszerítjük a gyermeket valamely cselekedetre, hanem oda állítjuk a gyermeket a lehetőségek elé s szabad választást engedünk neki. Ennek igen nagy előnyére vannak a kirándulások, ahol a tanítónak van alkalma a gyermek elveit megismerni s tudni fogja, mily irányban kell azokat nevelni. De maga a kirándulásoknál a társak közössége s az egymásra hatása is fontos tényezője a jellemfejlesztésnek.

Összegezve tehát azon hatásokat, amelyek a kirándulásokról a tanításra és nevelésre mutatkoznak: látjuk, hogy mindkét cél szolgálatában oly eszköz s a jövő életre oly fontos, hogy azok felkarolása nemcsak hasznos, hanem szükséges is. Mert míg egyrészt a tanítást megkönnyíti, eredményességét biztosítja, ugyanakkor a nevelés terén megveti az erkölcsös jellem alapját. A tanítás ezen formájánál tehát együtt jár az anyagi és alaki képzés, azaz nem nevelünk egyoldalulag. Már most ezek után azt kérdezhetjük, hogy akadhat-e olyan tanító, aki tudja, hogy a kirándulások csak hasznosak, azokat mellőzi? Nem! Ezt legfeljebb csak tudatlan vagy rosszakaratu ember teheti meg. Az első szánalomramélto, az utóbbi azonban elítélendő. Karoljuk fel ezt a tanításra annyira fontos eszközt! Álljunk hivatásunk magaslátán s legyünk tisztában azzal, hogy mi a egyháznak s a hazának egy életérős generációt akarunk nevelni! Kezünkben van az anyag, mi gyurjuk, formátjuk ezt. De egy dologra nagyon vigyázzunk! Tőlünk is számon fogja kérni az igazságos Bíró sáfarkodásunk eredményét. És akkor esetleg fájdalommal, de már későn kell visszatekintünk egy eredménytelen hosszú életre.

Isten mindenkinek ad elegendő kegyelmet kötelességének teljesítésére. Már most, ha tudjuk mi a teendők, ismerjük a cél elérésére szolgáló eszközöket, balga ember az, aki azokat fel nem használja! Ezen eszközök közül pedig egyiket sem szabad kicsinyelni, hanem mindenkinek egyforma fontosságot kell tulajdonítani. Mert amelyiktől esetleg mi várunk legkevesebbet, az nyújtana legtöbbet. S mikor ezeket így szem előtt tartjuk, ne felejtjük el még azt, hogy mi a magunk erejével nem tehetünk semmit, hanem ahhoz az Isten segítségével és közreműködése szükséges. Azért, mint mindenkor, úgy a kirándulásoknál se feledkezzünk el, az Isten segítségül hívásáról s ezen szavakkal induljunk el, az ő remek munkáját csodálni: „Isten nevében kezdem el!” (Vége.)

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

Nőkérdés és háború. Jövő számban közöljük.

KRONDORFI természetes savanyuvíz

bor, pezsgőhöz legjobb ital.

Főraktár: REININGER DEZSŐ, Veszprém.

Anyakönyvi kivonat.

— 1916. szeptember 20-tól 1916. szeptember 28-ig. —

Születés.

Gaál Mária házicseled fia Vilmos r. kath. — Torma Gábor bognárség és Berta Mária leánya Mária r. kath.

Halálozás.

Özv. Pongrácz Józsefné Balázs Lidia magánzó ref. 80 éves. — Barnóczy Vilma r. kath. 5 éves. — Molnár Mária házicseled r. kath. 23 éves.

Házasság.

Major István uradalmi számtartó r. kath. és Técsi Ilona r. kath.

Használjunk hadisegély-bélyeget!

Fogászati műteremVeszprém, Rakóczi-tér 22. sz. Telefon 49. Inter-urbán**Wellner Gyula**régí jóhírű fogászati műterem.
Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.**Foghuzás, fogtömés,
műfogak, fogsorok.**A szájpádás nélküli műfogak
speciális készítője.

Számítalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

**A Közgazdasági Bank és
Takarékpénztár
Veszprémben**

állandó betétek után

4¹/₂%kamatot fizet, s az intézet fizeti
a tőkekamat-adót is.**Bakos Kálmán**csemege-, fűszer-, bor- és gyarmatáru-
kereskedő, ásványvíz nagy raktára**VESZPRÉM.**

Telefon 55. Sürgöny Bakos kereskedő Veszprém.

Nagy választékhazai és különleges
**Borokban, Pezsgők,
Likőrök, Cognac,
Punés stb.****Hentesáruk, Sajtok**Friss és Déligyümölcsök,
Befőttek, Gyümölcsíz**Konzervek**Libamáj painok,
Hus- és Halkonzervek**Száritott főzelékek**Főzelékkonzervek
Teasütemények
Háztartási cikkek**Vadlak**

Vidéki rendelések azonnal el lesznek intézve

ROLAND FERENCorgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig — pneumatikai rendszer szerint. ORGONÁK átalakítását és hangolását jutányos árban számítom. Iskolák részére HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben készítek. ZONGORÁK javítását és hangolását úgy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban.

Alapított 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig minden néven nevezendő

ugymint: rópiratok, füzetek, könyvek, folyóiratok, árjegyzékek, körlevelek, hirdetésmények, falragaszok, évi jelentések, mérlegek, kimutatások, gyászlapok, rovatolt táblázatok, névjegyek, meghívók, eljegyzési és esküvői tudósítások, számlák, címkék, stb. stb., jutányos árakon szállítva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére szükséges mindentféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek tetszés szerint fűzve vagy bekötve szállíttatnak. Hivatalos levelepapírok és borítékok, okmányborítékok mindenféle alakban és színben. Egy és négyzetes cizmas vizsgalapok, tet-ésaszertint mennyiségben. — Kaphatók a legjobb minőségű fehér íródal, ugyancsak fogalmazópapírok.

Postal megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61